

POLİTİKA

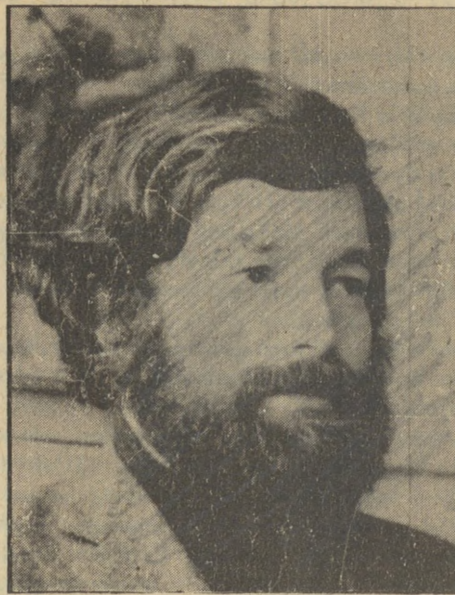
Özer Kabaş: "Sanat eğitiminin kişiye verdiği bir üslup yığınağı var ki âdeta bir kabuk gibi sanatçıyı sarmakta,,

● GÜLŞEN ÇALIKÇAN

"Çevreye özgü imgeleri araştırıyorum. Yıpranmamış, az kullanılmış, yine de toplum varlığıyla çok yakından ilgili. Bu bir fayton resmi olabilir, veya Balkan savaşından kalma eskimiş fotoğraflar. Benim için fotoğraf resimde imgeleme gücünü şimdi buluyor. Bunu biçimlendirme konusunda ise henüz bir kompleksim yok. Çok zevk alarak yapıyorum bunu" demekte sanatçı Özer Kabaş.

Duvarda bu sözleri kanıtlarcasına asılı iki tuval. Birinde bir kıyı kenti. Renkli plaj şemsiyeleri altında kentli burjuvalar, semiz göbekleri (göbekleri en belirgin) ve eğlenti gazeteleri tımbul parmaklarında kenetli. Dalgalar dorukta çatlamış, çok değil, bir saniye önce; görüntü o anı yakalamış durdurmuş, sap tamış. Sanki bir sinema şeridinden kesilmiş bir küçük kare.

Diğer tuval bize daha özgü. Bir kent politikacısı, belki belediye reisi, belki reis aday, belki de söyleye giden müthiş bir partizan; faytonda hafif öne eğik, şapkasıyla halkı selâmlamakta. Ön planda dört kurbanlık köçeri planda palmyeler.

Belirli bir dünya görüşünü yansıtan iki ayrı tuval. Sanatçı Özer Kabaş'ın ülkeye özgü kent burjuvazisini taşıdığı, hicve yatkın iki resmi. Bunlarda alışılmadık renk uyarlamaları ve kompozisyon düzeninin yanısıra, bir uzun olaylar sürecinin belirli bir dakikasının yansıtıldığı da gözden kaçmıyor.

1957'de Robert Kolej makine mühendisliği bölümünü bitiren sanatçı, 1957 - 1962 yıllarında Yale Üniversitesi Güzel Sanatlar Bölümünde okumuş ve M.F.A. ile mezun olmuştur. O yıllarda hocası (Bauhaus okulundan) Ünlü Joseph Albers ve Rico Lebrun.

"1962'de Türkiye'ye döndüğüm zaman sanatçı olarak çok yönlü çalışmalar yapma gereğini duydum. Bu çevreye oturma diye de yorumlanabilir tabii. Ve belge-film de bu çok yönlü çalışmaların bir parçasıdır sanırım. Türkiye'de Yeşilçam dışında bağımsız sinemanın gerekliliğine inanıyordum. 16'cılar grubunun kuruluşu, sinematek çalışmalarım, Hisar film yarışmasının gerçekleştirilmesi, Robert Kolej Sinema Klübü danışmanlığım bu yoldaki adımlardandır. Ancak 12 Mart döneminde bu çabalar kösteklendi ve ben de belgesel filmlerime ara verdim. Yine de bu filmlerin resimlerime etkisi olmuştur tabii. Hisar yarışmasında birincilik alan "Yeni Camii - İstanbul Hatırası" nı daha sonra tuvale aktardım ve Yeni Camii çevresini konu alan bir dizi oluşturdum. İkinci belgesel ise şimdilik derlenmedi. Oysa ilginç

bir öyküsü var. İlk 1965'de gittiğim Marmara adasında eski Yunan'dan kalma mermer ocaklarını görmüş, çok etkilenmişim. Yarım kolmuş sütun başları ve heykeller, mermer yığınlarının arasında terk edilmiş duruyordu. 1969'da objektif bir dokümanter çekmek üzere adaya Altan Gürman'la yeniden gittim ve orada eski mermer ocaklarının sanat değerini, gölgeleyecek derecede ağır bir insan dramıyla karşılaştım. 4000 göçmen işçinin dayanılmaz koşullar altında yaşam kavgası verdiği bir işçi cehennemine dönüşmüştü ada. Ve şimdi elimde, insanlık dramının sanat tarihine galebe çaldığı henüz derlenmemiş bir dokümanter var. İleride bu konuya tekrar eğileceğimi sanıyorum."

↑
MARMARA ADASI
SARAYLAR
KÖYÜYLE
İLGİLİ

Özer Kabaş ilk kişisel sergisini Türk Alman Kültür Merkezinde 1965'de açmıştır. Daha çok biçim araştırmasına yönelik bu sergi, kendi deyişiyle "askerlik sonrası pas atma niteliğindedir." Aynı yıl İstanbul Uluslararası Kültür Festivalinde birincilik kazanmış, çeşitli karma sergilerin yanı sıra, 1968'de Şehir Galerisinde resim ve gravürlerini sergilemiştir.

"Sanat eğitiminin kişiye verdiği bir üslup yığınağı var ki bu, âdeta bir kabuk gibi sanatçıyı sarmakta. Okul sonrası yıllarında bu kabuğu kırmak, verilen üslup yığınağından arınmak gerekiyor. Bu arınma bende uzunca bir süre devam etti. Ayrıca özdeki değişmeler, biçimde bocalamalar getiriyor. İşte bu bocalama devresinde kişisel sergi açmak istemedim. Yapıtlarımda, şiddetli duyguları en etkin, en özgün biçimde tuvale aktarma gerekliliğine inanıyorum. Bu şiddetli duygu bir güncel olaya da tepki olabilir, bir kültüre de, bir sınıfa da. 12 Mart döneminde protesto resimlerim oldu, ve tabii başka olaylara başka protestolar, ya da yanıtlar. Tüm bu resimleri kolektif olarak sergilemeden, en başarılı olanları karma sergilere verme yoluna gittim."

Öz ve biçimin birbirini dialektik olarak etkilemeleri dışında, yapay olarak birbirine monte edilmesine karşı çıkan Özer Kabaş, bu konuya Papirüs dergisinde çıkan bir yazısında değinmiştir. Türkiye'deki Batı sanatının aktarılışını bir tür sahte üslupçuluk olarak nitelendirirken, "Kübit anlatımla ele alınan bir Türk köylüsü (Köylü Kübizmi), ya da durup dururken ortaya fırlatılmış bir Türk pop'u yapay montajın ürünleri olmaktan öteye geçememektedir, demektedir.

Sanatçı, Türk kitle kültürünün oluşması, oluşturulması konusunda kesin ve haklı bir yarıya sahip: "Bugün Türkiye'de plastik sanatçı envanteri, sanat arşivi, çağdaş sanat müzesi, bir eleştiri sistemi ve mekanizmasının gerçek anlamda yokluğu, ülkede tam bir kültür erozyonuna yol açmaktadır. Günümüzde devlet ya da özel sektör, bu konuya eğilmemekle, ülke kültür düzeyine set çekmektedir. Kesinlikle inanıyorum ki, bugün U.S.A.daki 3. sınıf bir sanatçı, Skira denen dev firma tarafından basılıyor. Ve bu kitap, buradaki dağıtım şirketleri tarafından Türkiye'ye dağıtılıyor. Böylelikle Bebek'te oturan bilmem ne-bey, Arizona'da oturan 3. sınıf sanatçıyı, Türkiye'de oturan 1. sınıf sanatçıdan daha iyi tanımış oluyor. Dünyada bugünkü kültür oluşturmasına, ancak kendi haberleşme mekanizmamızı sağlıklı biçimde gerçekleştirmekte karşı koyabiliyoruz. Tabii ki dünya kültür yayınlarını ülkeye sokmamak gibi bir sansür söz konusu değil. Ama kendi haberleşme mekanizmamızı, kendi sanat değerimizi, kendi arşivimizi, müzemizi oluşturursak, kendi kültürümüzü de değerlendirmiş oluruz. Böylelikle bir kitle kültürü de oluşma ortamı bulacaktır sanırım."

6 NİSAN 1976 SALI 150 Krş. EKONOMİ

1976